

Over een 'laatbloeier' en zijn boomavonturen op Landgoed West Raven te Epe

Midden op de Veluwe, tussen Epe en Nunspeet, wonen Ferdinand en Riet Rauwenhoff op het fraaie landgoed West Raven, een 20 ha groot terrein met sterk verschillende bodemomstandigheden. De tuin rond het huis met het bos aan de overzijde van de N 309 liggen op Veluwezand, terwijl de weiden, waar het huis op uitkijkt, veel lager liggen in het beekdal van de Vlasbeek met een stuwvijver om het waterpeil in die lager gelegen gebieden te regelen.

Zowel in het bos op het hoge zand als in dat vochtige beekdal heeft Ferdinand een arboretum aangelegd. Het arboretum in het

bos is ongeveer 5000 m² groot, dateert uit 1989, en bestaat inmiddels uit vrijwel volwassen loofbomen, coniferen en struiken. Met een nat arboretum van ongeveer 1 ha is vrij recent gestart. Naast deze dendrologisch interessante plaatsen is er ook nog een boomgaard met oude fruitboomrassen (appel, peer en pruim) en bomen van de geslachten *Carya* en *Juglans*. Rond het huis ligt een fraaie tuin met zeer oude bomen, waarvan de veelstammige *Robinia pseudoacacia* op het grote gazon sterk opvalt.

Ferdinand (1930) groeide op in Rotterdam en studeerde natuurkunde. Kennis van, laat staan interesse in bomen, was niet aan de orde. Zelfs een langdurig verblijf in verre steden, 5 jaar in Bombay en 5 jaar in Sidney, vermocht dit niet te doen. In 1974 kwam Ferdinand weer terug bij Philips in Nederland en ging in Waalre wonen. De familie bezit het grote landgoed Tongeren, 500 ha bosbouw en landbouw, aanpalend aan West Raven. De oudere broer van Ferdinand had de zorg over het landgoed Tongeren en vond dat de tijd gekomen was dat iemand anders

Ferdinand en Riet Rauwenhoff voor de meerstammige *Robinia pseudoacacia*

Foto: Wout Kromhout

die taak zou overnemen. Zo werd Ferdinand voorzitter van het bestuur van Landgoed Tongeren. Momenteel is dochter Charlotte van Beuningen de directeur. Al sinds 1908 is dit een BV waarbij de vier kinderen van Ferdinand's overgrootvader aandeelhouder waren. Tot de huidige dag zijn alle erfgenamen in rechte lijn aandeelhouder en dat zijn er momenteel 180.

De rentmeester van het Landgoed was tevens Voorzitter van de Vereniging van Boseigenaren. Vanwege zijn hoge leeftijd verzocht hij Ferdinand om deze taak van hem over te nemen. Dat gebeurde. Ferdinand bekleedde verder nog het voorzitterschap van het Boschap, was lid van de Federatie Particulier Eigendom en zat in het bestuur van Natuurmonumenten. Hij is een enthousiast lid van de IDS en was lid van de Tourcommissie. Hij organiseerde o.a. reizen naar Siberië (Baikalmeer e.o.) en de Baltische Staten. Ook was hij geruime tijd Vicepresident voor Nederland voor de IDS. Daarna was hij drie jaar President van de IDS. Een erebaan die iedere drie jaar door een prominent lid uit een ander land wordt bekleed.

Reeds in Waalre sprong de vonk over waarbij de interesse voor coniferen, loofbomen en heesters werd gewekt. Hij plantte daar al bijzondere planten in zijn tuin. Toen hij in 1990 met pensioen ging en inmiddels dus in Epe woonde, werd hij lid van de NDV waar hij veel kennis opdeed. Om ervaring op te doen werd een stuk bos, dat toch op de schop moest, ontgonnen en geschikt gemaakt om er een arboretum te beginnen. Niet gehinderd door enige diepgaande kennis werden bomen aangeschaft die interessant leken. Ook zelf gezaaide soorten, meegebracht van buitenlandse reizen, zijn hier te bewonderen. Het Europese en Amerikaanse continent aan de buitenrand en het Midden- en Verre Oosten in het midden. In 1996 is nog een aanpalend stukje bos vrijgemaakt voor de aanleg van een collectie Eiken en Paardenkastanjes.

Samen wandelend door het arboretum spreekt Ferdinand er zijn verbazing over uit dat er in

zo korte tijd (slechts 20 jaar) zoveel groei is geweest en dat er nu sprake is van volwassen loofbomen en coniferen. Een verrassing was dat in het tweede jaar na het ontstaan en de intensieve grondbewerking er spontaan heide opkwam. Heidezaad van 100 jaar oud bleek nog kiemkrachtig en zorgde voor een fraaie bodembedekking. Over duurzaamheid gesproken!

Het sortiment bestaat uit veel dendrologische highlights, zoals *Liriodendron tulipifera*, *Nyssa sylvatica*, een zeer fraaie *Kalopanax septemlobus*, *Oxydendrum arboreum* van grote afmeting en rijk bloeiend, *Maackia amurensis*, *Cladrastis kentukea*, een geweldige, zeer gezonde *Sequoia sempervirens*, *Abies fraseri* van groot formaat en prachtig blauwgroen van kleur, *Picea maritima* 'Beissneri', een fraaie collectie *Tsuga* met o.a. *T. diversifolia*, *T. mertensiana* en *T. chinensis* als blikvangers, diverse grote en mooi uitgegroeide exemplaren van *Picea* en *Pinus*, *Chamaecyparis lawsoniana* 'Wisselii' die niet mag ontbreken omdat deze cultivar in het aanpalende dorpje Wissel is ontstaan. Een bijzondere plant is hier *Abies pinsapo* met een prachtige piramidale vorm en een zeer dichte en regelmatige vertakking. Twee jaar geleden heeft hij flink geleden van de zware vorst maar dit is nu, na 2 jaar herstelgroei, al bijna niet meer te zien. Verder vallen nog op een met veel takken opgroeiende *Nothofagus antarctica* en een fraaie *Cedrus deodara* met zijn prachtige zachte naalden en blauwe kleur.

De Eikencollectie is helaas te dicht op elkaar geplant. Na selectie zullen de volgende soorten en cultivars zeker blijven staan: *Q. bicolor* met zijn fraai schilferende stam, *Q. imbricaria*, *Q. sadleriana*, *Q. serrata*, *Q. aliena* en *Q. ithaburensis* 'Hemelrijk'. Van de Paardenkastanjes zijn *Aesculus turbinata* (soortecht!), *A. sargentii* met fijn en klein blad dat in het voorjaar roze uitloopt en *A. 'Lacinitata'* de blijvers, evenals een steeds verder uitdijende struik van *A. parviflora* in het arboretum.

We lopen nu in de boomgaard waar enkele exemplaren van *Carya ovata* en een mooi

Oxydendron arboreum uitbundig in bloei

Foto: Wout Kromhout

opgroeïend exemplaar van *Carya cordiformis* staan. Verder staat hier de notencollectie waarbij *Juglans ailantifolia* er uitspringt vanwege grootte en vorm.

Hierna lopen we naar het nieuwe 'Natte arboretum' in het beekdal. Na enkele jaren nagedacht te hebben wat te doen met dit stuk grond werd het idee geboren om hier een arboretum te stichten dat speciaal is ingericht voor soorten die van natte voeten houden. Een naburige loonwerker heeft er in eigen fantasie een aantal dijkjes aangelegd in een zodanig patroon dat er overal gelopen kan worden met droge voeten. Een duiker onder de weg door, waardoor het overtollige water moest wegstromen, werkte niet meer. Na lang aandringen heeft de gemeente Epe dit hersteld.

Er is gekozen om de volgende geslachten een hoofdrol te laten spelen: *Salix*, nu al 30 soorten in groepen van drie, *Alnus* en *Populus*. Daar tussen staan ook nog een *Taxodium distichum*, een *Nyssa sylvatica* en een *Metase-*

quoia glyptostroboides. Op enkele kunstmatige terpen staan *Liquidambar styraciflua* en *L. acalycina*, *Morus alba* en *Koelreuteria paniculata* en op enkele wat drogere randen *Cornus alba* 'Sibirica' en *Cornus sericea* 'Flaviramea', *Rhamnus frangula* en *Rhamnus cathartica* en *Amelanchier* 'Ballerina'.

Het is nu al mooi om te zien, maar als je je voorstelt hoe het er over 5 jaar zal uitzien, dan kun je eigenlijk niet wachten.

De favoriete boom in zijn arboretum is zonder meer de *Sequoia sempervirens*. Dit exemplaar werd hem van diverse kanten sterk ontraden zijnde te zacht voor ons klimaat. Nu staat er een prachtige boom van zeker 20 m hoog, onbeschadigd na twee winters met strenge vorst. De als beter winterhard bekend staande *Sequoiadendron giganteum* heeft wel vorstschade opgelopen en gedijt ook veel minder goed.

Ferdinand en Riet zijn erg tevreden met de plek waar ze wonen en waar ze hun energie kunnen steken in hun beider tuinen en planten hobby. In de borders rond het huis staan enkele groepen van *Rhododendron luteum*.

Bladeren en vrucht van *Carya cordiformis*

Foto: Wout Kromhout

De geur van de bloemen in het voorjaar is de favoriete geur van Ferdinand. Ferdinand gaat altijd op pad met zijn maaimachine met aanhangertje om materiaal en gereedschap ook weer mee terug te nemen en méét een snoeischaar als onmisbaar werktuig in zijn zak.

Een boek waar hij veelvuldig in leest is *New Trees*, uitgave van de IDS en Kew vol verrassende nieuwe bomen van de laatste jaren. Verder is zijn boekenkast vooral gevuld met boeken over loofbomen en coniferen. Gevraagd met wie hij wel eens een boompje over bomen zou willen opzetten, noemt hij Gert Tessemaeker uit Oene, hun zeer deskundige boomverzorger die af en toe een handje meehelpt, Cor van Gelderen en Wout Kromhout. Bekende dendrologen uit het verleden die zijn grote interesse hebben en waar hij met weemoed aan terugdenkt zijn Harry van de Hatert, Heinrich Heine en Theo Janson.

Een andere hobby van Ferdinand is bouwen met hout en dan liefst in het groot. In de tuinen en arboreta staan overal fraaie bouwwerken van zijn hand zoals een abri, een rond prieel, diverse bruggetjes enz. Iedere

winter staat er wel een bouwsel op het programma.

Vitaal als hij is zal hij proberen door te gaan zolang het kan met alle zinvolle dingen in het leven. □